Radio S. A." és de dir que els que combatem aquesta empresa comercial som periòdics separatistes i republicans. I encara hi ha catalans i republicans que aporten la seva quota a aquesta entitat o a la seva sucursal, "Unión Radio Barcelona", mentre per arrodonir el negoci, a Madrid "Unión Radio S. A." cotitza el seu anticatalanisme i el seu monarquisme, per veure si així el Govern falla a favor de "Unión Radio S. A.", i es pot exigir que els radio-oients paguin 24 pessetes per any per llicència d'ús d'aparell receptor a canvi de "delectar-los" amb 400 paraules d'anunci per hora, en lloc de les 100 per hora avui autoritzades.

* * *

Una de les coses que sembla que els de "Unión Radio S. A." es vanen que ha fet més impressió al Govern per a predisposar-lo a donar-li per vint anys el monopoli de la ràdio en territori espanyol és la presentació de l'obra radiobenèfica realitzada a Catalunya.

En aquesta obra radiobenèfica, "Unión Radio S. A." hi té molt poc al seu compte, puix que les 15 primeres instal·lacions les va fer l'Associació Nacional de Radiodifusió amb els diners dels radio-oients.

Aquests diners dels radio-oients que han servit per a installar aparells per als hospitals i establiments de beneficència, ara els de "Unión Radio S. A." els escamotegen, i fan veure que tota l'obra benèfica l'han pagat ells. Es a dir, una cosa que l'han pagada els altres la presenten com a pròpia, per a enlluernar el Govern i decidir-lo a donar el monopoli de la ràdio a "Unión Radio S. A.", puix que és una entitat que realitza una tan bella tasca... amb els diners dels altres.

* * *

L'Associació Nacional de Radiodifusió va fundar la radiobeneficència, i aconseguí crear 15 installacions en altres tants establiments benèfics. Del que es recaptava, se'n feia càrrec un Comitè responsable, se'n donava compte a la Junta Directiva de l'Associació, i és publicaven notes a la revista, tant del que es recaptava com del que costava cada installació.

"Unión Radio Barcelona", sucursal de "Unión Radio S. A.", de Madrid, en forma escandalosa i humiliant per als pobres malalts, s'ha abrogat la installació d'aquells receptors de radiobeneficència que varen installar altres que no eren ells; i del que després ha recaptat, no en sabem sinó que "Unión Radio Barcelona" es construeix els aparells que ha installat.

Els radio-oients es pregunten: —Quan costa cada installació? ¿Com s'han esmarçat tants milers de pessetes?

Mai no s'havia vist que no es presentessin comptes de la inversió d'uns diners recollits en recaptació pública.

* * *

"Unión Radio S. A." i la seva sucursal de Barcelona estan aquests dies una mica fora de pollaguera, i es defensen amb els queixals dels atacs que unànimement els adreça "tota" la premsa de Catalunya i d'Espanya. No hi ha a Barcelona un sol diari, ni una sola revista — forà, naturalment, de "Radio Barcelona" — que es vegi amb cor de defensar-los. Fa l'efecte que són les darreres extremitats d'un moribund.

La dosa, de totes maneres, es comprèn. Finalment, tan insistent i forta ha estat la campanya que fins els sords hi han sentit, i les baixes dels que encara ajudaven "Unión Radio Barcelona", perquè pogués trametre força diners a Madrid, ara són a corrua feta.

A veure si la cosa continua, i han de plegar el ram i tornar-se'n al seu país, esparracats i amb la cua entre cames.

Amén!

* * *

"Unión Radio S. A.", de Madrid, propietària de les emissores en funcionament i de les que estan paradas arreu d'Espanya, ha publicat un mapa de la Península, amb unes ratlles ça i enllà, i unes circunferències que fan tot l'efecte de l'esquelet de les rodes acabades d'engegar després d'un castell de focs.

Si els tècnics de "Unión Radio S. A." es pensen que han de prendre'ns el pèl, van molt errats de comptes. S'han cregut que això era un país de rucs i ens donen circumferències traçades a compàs per a demostrar-nos l'abast que tindrien les emissores que posarien si els donaven el monopoli, quan tothom sap el que és la potència d'una emissora, i que la radiació de les ondes sonores es fa d'una manera irregular. Ara, que per a fer circumferències sobre un mapa no es necessita tenir gaires coneixements. Es qüestió només de saber manejar un compàs.

Tanmateix és considerar-nos massa profans. N'hi ha que acostumen jutjar els altres pel que ells són.

Som enemics de monopolis, i per tant ho som de què es doni el de la ràdio per un termini de 20 anys. Però ja que el Govern Berenguer no ha cregut oportú de suspendre i deixar sense efecte la convocatòria de concurs que el general Primo de Rivera féu per adjudicar aquest monopoli, el menys que podem demanar és que el servei de ràdio sigui atorgat a una empresa solvent. I en aquest cas, tant o més que la solvència material, ens interessa la solvència moral

Ara et colloquen 100 paraules d'anunci per hora. Si els donen el Servei Nacional de Radiodifusió, te'n collocaran 400. Així ho han demanat al Govern. Ara pagues 5 pessetes anuals per ús d'aparell receptor. Si els donen el Servei Nacional de Radiodifusió te'n faran pagar 24. Així ho han demanat al Govern. Aquests que estimen tant el radio-oient, són els senyors d'Unión Radio S. A. Defensa't i fes-te soci de l'Associació Nacional de Radiodifusió.

Fes-te soci de l'Associació Nacional de Radiodifusió. Pensa que s'està jugant en aquests moments el servei de ràdio que durant 20 anys s'ha de donar, i cal que tots els radio-oients s'agrupin per defensar-se contra l'egoisme de les empreses comercials que et voldrien envair la casa d'anuncis radiats.

Si tens aparell de ràdio i no ets soci de l'Associació Nacional de Radiodifusió, no compleixes amb els teus deures d'aquest moment com a ciutadà.

Els locals més ventilats són els de "CINAES"

CAPITOL CINEMA
Aquesta setmana, represa de
HONRARAS A TU MADRE
(dilluns al dimecres)
SALO KURSAAL
Les millors pellícules de Greta Garbo i John Gilbert
EL DEMONIO Y LA CARNE
(dilluns al dimecres),
SALO CATALUNYA
TRES PECADORES per Pola Negri
MARINO DE AGUA DULCE per Harold Lloyd
(dilluns al dimecres),

Unió Ràdio Barcelona ha intentat fer tancar EAJ-15

Unió Ràdio Barcelona va demanar a la Junta Tècnica Inspectora de Radiocomunicació que obligués a l'Associació Nacional de Radiodifusió a tancar la seva emissora E A J 15. Acompanyava la denúncia, d'una acta en la qual es testimoniava que l'emissora de l'Associació havia dit per ràdio: "L'haver pogut escoltar aquest concert que s'acaba de donar ho deveu a la generositat de don Fulano de Tal, que ha tingut la gentilesa de pagar-ne les despeses." Això, Unió Ràdio Barcelona ho considerava un anunci, i com que en vol l'exclusiva, va denunciar E A J 15 per tal que la Junta Tècnica Inspectora de Radiocomunicació li fes tancar i els ràdio-oients catalans es veiessin obligats si els plau per força a escoltar les llaunes d'E A J 1.

La Junta Tècnica Inspectora de Radiocomunicació, en aquest cas amb una mica més de sentit comú que els senyors denunciadors, ha dictaminat que la frase que fou radiada per l'emissora de l'Associació en el sentit de proclamar qui havia pagat les despeses d'un concert, no era cap anunci, i que per tant no procedia tancar la dita emissora.

CINEMA

parlem-ne

Sembla segur que Chaplin es queda amb John Gilbert per a fer produccions mudes dirigides per ell... Sembla també que Chaplin es veu negre per a fer la selecció d'artistes muts que acudeixen al seu estudi. Tots sabem que Charlot és un dels homes més exigents de Hollywood quant a valors artístics...

* * *

... Lucien Wahl diu: L'opereta cinematogràfica no ha previst la manera de bisar alguns trossos aplaudits. Però és indubtable que tot arribarà, i que gràcies a algun petit operador podrà repetir la cançó aplaudida pel públic quan cregui que això és necessari...

* * *

... Un comentari sense comentari fet per M. Wahl, el notable crític de cinema francès: "Quan passaven "I el món marxa", de King Vidor, el primer subtítol diu: "El 4 de juliol de 1900 els Estats Units celebraven la seva festa nacional"... Aleshores darrera meu la veu d'una espectadora va dir: "Una altra producció de guerra...".

* * *

El director Luther Reed i l'actriu Jocelyn Lee han preparat ja les llicències matrimonials i es creu que a hores d'ara ja són casats. També se sap que Gilbert E. Brooking i la gentil Dorothy Day han decidit preparar-se per a divorciar-se, o sigui que han contret matrimoni...

* * *

Sembla que veurem Ernest Vilches interpretant per a la Metro "Wu Li Chang". Com que encara deuen guardar els decorats de "Míster Wu", l'obra que va fer Lon Chaney amb Renée Adorée, es podran aprofitar moltes coses que fins ara eren inútils. L'obra en qüestió, de la qual Vilches en fa una creació, serà editada en castellà. Ens plau recordar que Ernest Vilches és dels pocs actors espanyols que parla correctament l'anglès i que, per tant, té grans oportunitats a Cinelàndia. Llàstima que no es pugui treure uns quants anyets...

* * *

... Joseph Schildkraut no ha deixat de treballar al cinema malgrat de les sonores i la seva procedència austríaca. Ara ha estat contractat per la Tiffany i ell diu que no deixarà Hollywood, perquè sempre faran falta actors que parlin bé qualsevol idioma i malament l'anglès.

CIMEMA PARIS

Agradable temperatura — Grans represes

Avui, dilluns, reaparició de
DOUGLAS
FAIRBANKS
en les seves dues grans creacions
EL SIGNO DEL ZORRO
i
DON Q, HIJO DEL ZORRO
Un programa extraordinari de represes

AVIAT
presentació de l'aparell ràdio-elèctric
Stewart-Warner
conegut per les seves qualitats com el
Campió de l'aire
Representants generals
VIVO, VIDAL i BALASCH
Corts Catalanes, 602 BARCELONA — Pl. Independència, 2 MADRID

POWER RADIO LOT
PASSEIG DE SANT JOAN 17
BARCELONA

Exposició de Barcelona de 1930

OBERTA TOTA LA NIT

Preu d'entrada al recinte, 1'05 pessetes

Gran Parc d'Atraccions

Obert fins a l'hora del tancament

IL.LUMINACIONS I FONTS LLUMINOSES DES DEL CAPVESPRE FINS A LES NOU, I DES DE DOS QUARTS D'ONZE A LES DOTZE DE LA NIT

Palau de les Arts Gràfiques

Exposició Filatèlica. - Entrada, 1'05 pessetes. --- Entrada amb dret al segell commemoratiu, 2'05 pessetes

Palau d'Alfons XIII

Exposició de treballs manuals de Gent de Mar. --- Exposició de treballs de la Dona Espanyola

Palau de l'Electricitat i Força Motriu

Farga Catalana. --- Exposició de Ferros d'Art

Laberint

Curiosa atracció a la planta baixa del Palau de Projeccions

Fotografies humorístiques

Els perills de l'humorisme — L'Associació Fotogràfica de Catalunya — El llenguatge dels fotògrafs — La fotografia — Les belleses de la nostra terra — Un film d'avantguarda — Les obres

Un dels asspectes de la fotografia menys conegut a casa nostra és la fotografia humorística. Els fotògrafs artístics, engrescats amb els contrallums, les conflagracions atmosfèriques, l'escuma de l'aigua i els tipus regionals no han tingut temps material per dedicar-se a la fotografia humorística i el gènere ha restat gairebé ignorat. Solament pel fet d'haver intentat de fer una prova, l'Agrupació Fotogràfica de Catalunya s'ha fet mereixedora d'elogis. El concurs no ha resultat un èxit esclatant degut a què la majoria de fotògrafs artístics s'han abstingut, i també perquè alguns dels consursants ha confós l'humorisme amb el xaronisme i no han respectat certes misèries humanes ni les necessitats més apremiants. El seu humorisme ha anat més enllà del terreny fotogràfic i de ple en el camp de la literatura els ha obligat a retolar les proves amb títols tan escaients com "L'endemà de purga", "Coses que fan obrir l'ull" i un tríptic de doble intenció retolat amb el nom d'un peix que té doble sentit i que es presta a un equívoc tot i essent una equivocació.

Sortosament uns quants socis de l'Agrupació Fotogràfica de Catalunya han comprès el significat dels mots "fotografia humorística" i amb les seves aportacions han restat el mal efecte que podien haver causat els altres.

* * *

L'Agrupació Fotogràfica de Catalunya és una entitat que de molts anys ve dedicant-se al foment i perfeccionament de la fotografia artística. L'integren uns dos-cents socis tots ells posseïts d'un entusiasme exemplar. Les exposicions anuals de fotografies que organitza l'Agrupació sempre han desvetllat l'interès del públic. Recordem la d'ara fa dos anys als Establiments Maragall i la de l'any passat a les Galeries Laietanes i comprendrem la tasca profitosa que realitza l'Agrupació.

L'exposició d'enguany, celebrada en el local de l'Agrupació, com a primer intent és molt acceptable i fa esperançar-ne altres de més reeixides.

Al socis de l'Agrupació Fotogràfica, sortosament, d'humor no els en manca.

* * *

Amb aquella sinceritat que caracteritza els humoristes de bona fe, em veig obligat a declarar que les primeres converses que vaig escoltar en entrar a l'Agrupació em varen desorientar.

Els aficionats a la fotografia parlen un llenguatge que als que no hi estem avesats se'ns fa molt difícil de comprendre.

—No és possible! No hi ha cap 6 x 6 que us pugui donar un 24 x 30.

—Doncs a mi m'ha donat un 32x40.

—No pas fent un bromur honrat.

—Tan honrat com el pugui fer un altre.

—Ja! Amb vidres de claraboia anastigmàtics.

—I obturat.

—Doncs traieu-ne unes "tintes grasses" i poseu-lo en un marc.

M'hauria agradat que un esperit inquiet dedicat als estudis occitans s'hi hagués trobat present per veure quina cara hi feia.

* * *

Els socis de l'Agrupació Fotogràfica de Catalunya, amables i condescendents, com vostès i com jo mateix, tot seguit varen brindar-se a proporcionar-me tota mena de detalls per tal de facilitar-me una informació.

Entre gent convençuda de la poca

"POLIT, TANMATEIX!",

per Carles M. de Quintana

importància que tenim tots plegats damunt de l'incongruent planeta que habitem, la cordialitat és un fet i l'amistat neix sense compliments. Segons a on, hom se sent avergonyit de no haver guanyat mai un premi de literatura o de no haver organitzat unes sessions de teatre selecte; a l'Agrupació Fotogràfica de Catalunya, no. Els socis són trempats i casolans com ho demostra aquest fragment del diàleg que vàrem sostenir:

—Que els ha decidit a organitzar aquest concurs de fotografies humorístiques?

—El fet que els concursos de fotografies artístiques ja no és possible organitzar-los, perquè després de tants anys ja no resta un soci que no tingui diploma, medalla i accèssit.

I una vegada aconseguides totes les distincions ja no concorren als concursos?

—Els manca l'estímul. Per això cal introduir-hi variants.

—Vostès que es dediquen al conreu de la fotografia i formen un apostolat, quines excel·lències hi troben?

—L'home que es troba en possessió d'una màquina fotogràfica se sent posseït d'un desfici de fotografiar-ho tot. Això l'obliga a dsplafiar-se cada diumenge i recórrer els més bells indrets de Catalunya a la recerca d'un tema atractívol o una bllesa arqueològica. Hi ha molta gent que si no fos per l'afició a la fotografia ignorarien moltes de les belleses que posseeix la nostra terra. La pràctica d'aquesta afició desvetlla en uns sentiments artístics insospitats i a molts d'altres els ajuda a posar estimació a les coses nostres.

—Quines altres activitats té l'Agrupació?

El president de l'Agrupació va per parlar, però els companys li ho priven.

—No ho digui! No ho digui!

—Com s'entén que no ho digui! Estem impressionant un film d'avantguarda que portarà per t'tol "Què diu, que demà plourà?"

Els companys, però, el priven de continuar i no m'és possible recollir més detalls.

* * *

Entre les obres humorístiques que figuren a la sala d'exposicions de l'Agrupació és de justícia remarcar les de Carles M. de Quintana, les de Salvador Baguny, les de Josep Pujol i les d'algun altre que no recordo en aquest precís moment que tindria l'obligació de recordar-me'n.

No hi ha cap Horace Scandliu, però tractant-se d'una primera provatura no podem mostrar-nos exigents.

* * *

L'Agrupació Fotogràfica de Catalunya mereix la simpatia de tots, perquè reuneix tres qualitats que no abunden: entusiasme i modèstia i fe.

Aconseguir el que un es proposa es molt difícil, però com que en aquest país encara hi ha gent que mai no s'ha proposat res, l'Agrupació Fotogràfica de Catalunya, pel sol fet d'haver-se proposat realitzar un concurs de fotografies humorístiques, ja mereix la nostra atenció.

VALENTI CASTANYS

"ELS MUTILATS"

(per Josep Pujol)

"EL PARADIS TERRENAL EN DIA DE BUGADA"

(per Ramon Bargués

¡Encara hi ha classes, tanmateix!

"La Veu de Catalunya" i "La Noche" tenen una manera molt curiosa de discutir llurs qüestions. Ara han tingut quatre paraules amb motiu d'una nota publicada pel diari d'En Pich sobre si la Lliga era monàrquica o deixava d'ésser-ho... I, és clar, "La Veu" tot seguit va barrejar En Pich en la qüestió, i "La Noche" hi barreja ara En Cambó. En una nota publicada en l'edició de dissabte, deia "La Noche", entre altres coses:

"Además, no es cierto que el señor Pich haya sostenido a la dictadura, como hicieron los hombres de la Lliga, dando a la adhesión una solemnidad que al cabo de siete años ha tenido que ser explicada para que se viera que no fué traición, sino tontería. Varias veces corrió por la Prensa la noticia de que a nuestro amigo le iba a ser ofrecido algún alto cargo y siempre resultó que él estaba al margen de las combinaciones políticas de la dictadura. Amigos particulares en aquella situación los tuvo, pero suponemos que "La Veu" no enlaza la amistad con la política. Cambó comenzó unos artículos dirigidos al dictador en esta forma: "Mi distinguido amigo." El amigo distinguido del señor Cambó, al que éste daba consejos, perseguía la lengua, la bandera y los partidos de Cataluña. Y Cambó, en vez de recordar su promesa hecha en el discurso de la Barceloneta, de adoptar una actitud irritada cuando Cataluña fuese perseguida, se entretuvo en aconsejar al perseguidor de Cataluña, reconociendo que su amistad era para él amistad distinguida."

Tot plegat, el dels uns i el dels altres, fa riure una mica. Ara, que — i no se'ns podrà acusar, veritablement, de cambonistes ni de "lligaires" — ens sembla una mica massa fort que el señor Pich tracti a En Cambó de tu i a tu, i faci dir als seus redactors que si "La Veu" té En Cambó, "La Noche" el té a ell... Encara hi ha classes al món, senyor Pich!

Unes paraules de José A. Balbotín

Heu-vos ací un fragment del discurs que el nostre amic i collaborador José A. Balbontín ha pronunciat a l'Ateneu de Madrid, segons la recensió donada per la Premsa de dissabte:

"Tots els espanyols estan convençuts que Espanya no pot continuar en la vida actual. Molts estem convençuts, a més, que la Monarquia és incompatible amb el descabdellament del nostre país.

Però com que no cal esperar — afegeix — que la Monarquia deixi el país lliure, és necessari conquistar-lo, o sigui: és precís anar a la revolució. Com pot realitzar-se la revolució? No crec en la possibilitat que es facin revolucions sense sacrificis. La revolució ha d'ésser sangnant. Es possible fa revolució a Espanya? Josep Ortega i Gasset diu que no: jo crec, en canvi, que el món sencer està travessant un període revolucionari. El món sencer demana avui una revolució, mogut per un afany de perfeccionament de la vida.

Creu que a Espanya és possible, és justa i és, tanmateix, immediata la revolució.

La porta — diu — la bancarrota econòmica, que no podrà detenir la Monarquia. No són motius econòmics els que determinen la depreciació de la pesseta, sinó la falta de confiança en el règim. Les vagues d'Andalusia no són més que guspires que anuncien el gran incendi que s'apropa.

No creu en la possibilitat d'una revolució de tipus social com la de Rússia, però sí en una revolució de tipus liberal que implantarà a Espanya una república democràtica.

La revolució liberal ens donaria els tres avantatges següents: llibertat religiosa, enfront de la tirania de l'Església catòlica; llibertat civil, enfront de la tirania de l'Exèrcit del rei, i llibertat econòmica, enfront de la tirania dels grans Bancs, els latifundis i els monopolis."

Un tal senyor Guitart, diu...

Un redactor de "La Razón" ha celebrat un interviu amb el secretari de l'agrupació espanyolista "La Raza", senyor Guitard, el qual ha fet les següents manifestacions:

"Por conducto particular sabemos de una campaña iniciada por ustedes contra los fabricantes y comerciantes separatistas. ¿Es cierto?

—En efecto. Considerando que los que, en espíritu, quieren vivir distanciados del resto de España, no deben beneficiarse de sus ventajas materiales, hemos montado una serie de delegaciones en provincias que entorpecen la entrada y el comercio de productos que provengan de casas cuyos gerentes sean separatistas, haciendo atmósfera contra ellos, al extremo de que muchos viajantes ni son recibidos. Esta campaña está dando frutos insospechados, lo que afirma una vez más que el ideal separatista deja de existir, cuando, comercialmente, se perjudica a los interesados."

Els nous amics de la Lliga

Retallem de "El Debate", de Madrid:

"Esperamos que han de producir buena impresión en toda España las noticias que nos llegan de Cataluña. La actitud en que se coloca la "Lliga Regionalista" es harto significativa, como puede verse por las recientes declaraciones del señor Ventosa.

Ciertamente, no tiene hoy la "Lliga" el número de afiliados que alcanzó hace quince años, pero sigue siendo; de todos modos, el organismo político catalanista más autorizado y de más responsabilidad y será a la larga el de más eficacia e influencia de ese sector en la política del Principado.

En la "Lliga" están los elementos de más vista política, de mayor madurez en el consejo y probablemente

COMENTARI SENSE MALICIA

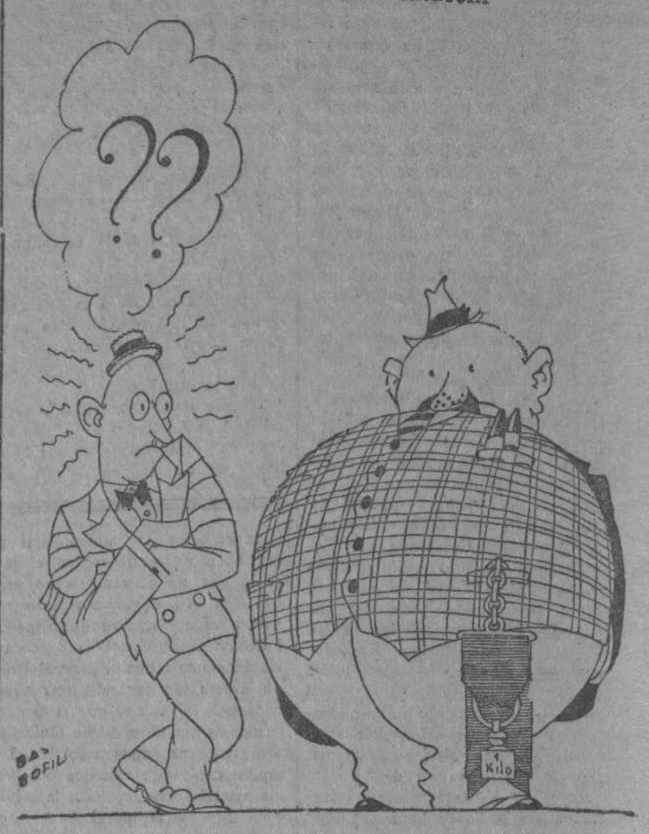

El ciutarà de l'esquerra diu tota una sèrie de coses que a nosaltres no ens les deixarien dir; i el de la dreta li contesta:

—Doncs, miri, diu que anem cap a la normalitat.

(per Bas Bofill)

los que mejor interpretan el sentir de la burguesía y la plutocracia catalana.

Se coloca ahora la "Lliga" en un plan monàrquico. Desde luego, se declara españolista y tiende al evolucionismo, es decir, a una reivindicación de los problemas de orden regionalista dentro de la legalidad.

Es esta la única política sensata y la que cabe tan sólo, después de las experiencias pasadas. Porque no ha sido errores, ni mucho menos, todo lo que realizó la Dictadura en Cataluña. La etapa de Primo de Rivera ha producido multitud de beneficios en el Principado y no ha sido el menor el demostrar entre los catalanes mismos la escasa fuerza efectiva que tienen entre ellos los grupos separatistas.

Ante un Gobierno fuerte, aunque se agudice la represión y se amplíe desde arriba la zona de rebeldía, nunca puede pasar ésta en Barcelona de criterios más o menos agudos, de partidistas más o menos airados o de resistencias pasivas, armas todas de bien escaso valor cuando la autoridad es dueña de sí.

Y siendo estos los hechos, es una insensatez colocarse en un plan subversivo, por lo menos hostil a un Gobierno con el cual es evidente que no se pueden medir las fuerzas.

Personas de tan buen sentido político como los señores Ventosa o Bertràn y Musitu, saben de sobra que no es este el camino.

El sentido evolucionista, no el revolucionario, es el sentido de los hombres políticos."

A TARRAGONA

En els Campionats de Catalunya de Rem, el Nàutic de Tarragona s'adjudica el de canoes i el de quatre. - El Club Marítim s'adjudica el de dos

Com tots els anys, per la Festivitat de Sant Pere, el Club Nàutic de Tarragona ha celebrat les seves regates locals, intercluba i de Campionat de Catalunya de canoes, iols a dos i a quatre. El Nàutic de Tarragona ha confirmat la seva vàlua important-se'n totes les proves llevat la de iols a dos, que se l'ha adjudicada el Reial Club Marítim.

Els resultats han estat els següents:

Balandros Hispània (local):

1. Ruixim, patronejat per Carbó.
2. "Mari-Pepa", per Soler.
3. "Carmen", per Prat.
4. "Cranc", per Boxó.

Canot de passeig (local) 1.000 m. amb una virada:

1. M. Dattoli, 7' 1" 4-5.
2. J. Dattoli, 7' 10", 2-5.
3. Tàpies, 8'.

Iols a quatre (debutants). 2.000 m. amb tres virades:

1. "Tarraco" (Martínez, Vicents, Mestres, Pons). Tim. Dattoli. Club Nàutic, 8' 37" 3-5.
2. "Salou" (Club de Mar), Robreño, Valls, Cané, Casabon. Timoner: Mollera. 8' 44" 4-5.
3. "Roger de Llúria", (Club Nàutic), Recasens, Montesinos, Estebanell, Cardona. Timoner: Plana.
4. "Morató" (R. C. M.), Galiana, Alier, Perxí, Faura. Tim.: Bové.

Canoes (Campionat Catalunya). 2.000 m. amb tres virades:

1. "Nena", (C. N. T.), F. Vila, 10' 6" 3-5.
2. "Nano" (C N. T.), W. Ocsner, 10' 20" 2-5.

Iols a dos remers. 2.000 m. amb tres virades. Campionat de Catalunya):

1. "Cambridge" (R. C. M.), Otín i Català. Tim.: Giner, 9' 50".

Els germans Prat, tripulant "Tamarit", es retiraren.

Iols a quatre (Campionat de Catalunya):

Lluita aferrissada durant tot el curs de la regata entre el Club Nàutic i el Club de Mar. Es decideix en l'última recta a favor del primer, si bé el Club de Mar ha causat excellent impressió en les virades.

El resultat fou:

1. "Roger de Llúria", C. N. T., Marca, Fort, Bover, Artigau. Timoner: Colet, 8' 34" 4-5.
2. "Salou" (Club de Mar), Coromina, Xuclà, Celay i Ponç. Timoner: Carbonell. 8' 38".
3. "Morató" (R. C. M.), Segura, Barreda, Amat i Ballart. Timoner: Bover. 9' 8" 4-5.

GENERAL ELECTRIC

REFRIGERADOR

NEVERA ELECTRICA

MECANISME SIMPLIFICAT I SILENCIOS

CONSUMEIX MOLT POC DE CORRENT

La seva gran senzillesa és el resultat de quinze anys d'investigacions als Laboratoris d'electricitat de la GENERAL ELECTRIC Co., de Schnectady, N. Y. (U. S. A.), que són sens dubte els més grans del món

En aquesta nevera elèctrica no es necessita circulació d'aigua per a refredar serpentins, ni tan sols té ventiladors. Tot el mecanisme és tancat en un embolcall d'acer hermètic amb subministrament permanent d'oli, que no pot evaporar-se. No hi ha corretges de transmissió ni premsa estopes. No cal engreixar-lo mai.

El bon funcionament d'aquest mecanisme és garantit per sempre contra tot defecte de construcció. Hom substitueix, sense cap càrrega, tot mecanisme que es demostri que funciona defectuosament.

La nevera GENERAL ELECTRIC Refrigerator "és un rebost ideal". S'hi conserven durant molt de temps, en perfecte estat, tota mena d'aliments, com llet, ous, fruites, verdures, mantega, formatges, carns i peix.

A més produeix gel i es poden fer postres gelats, amanides fredes, mantegades, gelats, etcètera, etcètera.

Científicament està demostrat que la temperatura de 10° C., és el límit, del qual no cal passar mai perquè els aliments no es facin malbé. En els GENERAL ELECTRIC Refrigerators es manté "automàticament" una baixa temperatura uniforme (Compresa entre 2 i 9° C.)

Protegiu la vostra salut i la de la vostra família installant a casa vostra un GENERAL ELECTRIC Refrigerator.

AUTO ELECTRICIDAD - Diputació, 234 - Barcelona

L'esperit dels dies

L'A GLORIA DE MISTRAL

A França han passat un any de centenaris i de commemoracions. Ja está bé que hom recordi els avantpassats, els clàssics i els mestres. Però de vegades no sé estar-me de pensar que quan un poble mira amb massa insistència el passat, és que té poques coses a fer en el present. Una literatura on abundin excessivament els historiadors i els critics —momificadors literaris— és una literatura mancada de vitalitat. Que no són els crítics, sinó els creadors, aquells que fan una literatura. La millor justificació que té la crítica és la d'ésser per ella mateixa creació.

La crítica francesa, però, pel que fa al cas de Mistral, ha estat ben poc creadora. Les acadèmies i fins les revistes que n'han parlat feien una certa fortor de sepulcres oberts. Qui les hagi seguides amb una mica d'atenció s'haurà adonat que els crítics i literats francesos saben ben poca cosa de Mistral. De molts dels que en parlen s'endevina tot seguit que ni en coneixen l'obra. I menys encara que en comprenguin o en vulguin comprendre l'abast. La majoria s'acontenten a glossar-ne la célebre "quarentiene entretiene" de Lamartine, com si els anys no haguessin passat d'ençà que pontificava el gran romàntic.

Altres, més vanitosos o més cautes, s'acontenten de parlar de les seves relacions o de la seva hipotètica amistat amb Mistral. Aci hi ha de totes maneres una veneració autèntica. En parlen evidentment com si es tractés d'un semidéu. Haver-lo vist, haver-lo tocat potser, haver-lo besat, és com posseir una sagrada relíquia de records. N'hi ha que n'evoquen una visita feta en la infantesa, com si es tractés de les visions miraculoses d'un conte de fades. La comtessa de Noailles en parla, per exemple, meravellant-se dels seus propis records. Sembla com si evoqués el primer amor de l'adolescència.

Es clar que d'entre aquestes notes, fetes alhora de veneració i d'ignorància, cal fer algunes excepcions. Una d'elles és la Lleó Daudet, parisenc, però amarat per tradició de família de l'esperit de Provença. De totes maneres, el provençalisme de Daudet, com tot el provençalisme dels teoritzadors d'"Action Française", és un provençalisme hipòcrita. Es la sistematització de l'assimilisme francès, que no vol procedir per violències, sinó per afalacs. ¿No ha estat precisament l'afalac el que ha fet inòcua, políticament, l'obra de Mistral? Si Mistral i el felibratge, en lloc d'haver-se topat amb la glòria de París, s'haguessin topat amb el desdeny o amb la mofa, probablement França, la unitària, tindria plantejat en el seu si un greu problema polític de desintegració.

Però si en el provençalisme d'"Action Française" hi ha alguna cosa de més intelligent que en el vulgar assimilisme, és que té realment la voluntat d'incorporar a l'esperit francès les qualitats essencials de la Provença. Pressent que, en l'esperit de Provença, que en plena decadència ha produït un Mistral, hi ha el millor llevat de la raça llatina.

La preocupació, però, en conjunt de tots els que a França parlen o han parlat de Mistral ha estat de fer de Mistral una glòria francesa. Lamartine fou en això un precursor. Mistral, i amb Mistral Provença, s'han deixat enlluernar per aquesta glòria, a la qual França ha contribuït d'una manera oficial. I avui Provença, adormida sota l'afalac d'aquesta glòria, no s'adona ni de quan entre manyagues gracioses li és posat un Inri. Un Inri, no exagerem. Escolteu, sinó, aquestes paraules que Triboudet, un dels crítics més prestigiosos de París, ha escrit recentment: "Una història —diu— de la literatura provençal no serà completa, no serà aclarida, fins al dia en què formi el cap o el cos d'una **Història de les literatures dialectals franceses**".

¿Què respondríem, preguntem, si des de París o des de Madrid ens fos fet un semblant "afalac"?

ALBA

Dels temps de la primera dictadura

Un fet que cal recordar. --- Com es perseguien, abans de la "concòrdia", els catalanistes

El temps de la dictadura de Primo de Rivera —la primera dictadura, que en diu la gent— en passaren de crespes, arreu de Catalunya. Esser catalanista constituïa, en aquells temps, un fet monstruós, i molts ciutadans —naturalment honorabilíssims— foren perseguits aferrissadament.

Quan això passava, escriure un comentari —que no fos favorable a l'actitud de les autoritats dictatorials— no era possible. No hi havia altre recurs que la clandestinitat. Avui, però, que ens trobem —segons diuen— en un període de franca normalització, avui que el mot "concòrdia" impera, avui que l'ésser catalanista és perfectament compatible amb la unitat d'Espanya i fins amb el sosteniment de la monarquia, esperem ésser més afortunats. El senyor censor, sempre amable, ens ho permetrà, i nosaltres complirem un deure: el de refrescar la memòria dels oblidadissos ciutadans de Sabadell, i, indirectament, la de tots els ciutadans de Catalunya.

EL DIA PRIMER DE MARÇ DE 1925,

en ple període dictatorial, ocorregué a la ciutat del Vallès un fet—en aquells temps—transcendental. Les autoritats sabadellenques organitzaren uns festivals—que en digueren populars—amb la finalitat de recaptar cabals per al mutilat d'Africa. Un dels números del programa anà a càrrec de distingides senyoretes d'aquella ciutat, les quals, a canvi d'un donatiu, lliuraven als transeünts uns rosetons amb els colors de la bandera espanyola.

Una dama sabadellenca—Na Magina Pons de Soley—passà, amb els seus fills, per un indret on un grup de senyoretes efectuava la recapta. Se li apropà—en ésser a la plaça de Pi i Margall—la senyoreta Maria Baigual, la qual intentà posar un d'aquells rosetons a un dels fills de la senyora Soley. Aquesta—en ús del seu perfecte dret—s'hi oposà i es creuaren uns mots entre la senyora Soley i la senyoreta Baigual.

Hom no donà importància a l'incident, però al cap de dos o tres dies els familiars de la senyora Soley foren assabentats que havia estat presentada una denúncia contra l'esmentada senyora, acusada d'haver trepitjat la bandera de la pàtria. Pocs dies després, la senyora Soley fou cridada a declarar davant el delegat governatiu i el capità de la guàrdia civil. La seva declaració no els satisfé i la petició de l'acusada, de celebrar un acarament, no fou atesa.

A PRIMERS D'ABRIL

—ens conta el senyor Soley, encara indignat a través dels anys—rebérem una papereta de citació. Acudírem a declarar—acompanyant jo, naturalment, la meva esposa—i en presentar-nos, el jutge el primer que féu fou preguntar-me les meves idees polítiques.

—Republicà federal!—vaig respondre.

Interrogaren, després, la senyora. Insistí aquesta a demanar un acarament, i els interrogadors no en feren cas. Simultàniament, uns agents de la brigada especial de Barcelona realitzaren un escorcoll a la fàbrica on treballava el senyor Soley i intentaren fer el mateix en el seu domicili particular. Aquí, però, trobaren un familiar que es negà a consentir-ho en absència del propietari, i la casa quedà vigilada fins que arribà el matrimoni Soley. L'escorcoll durà dues hores.

EL DIA 21 D'ABRIL,

a les deu del matí, es presentà la guàrdia civil al domicili dels ciutadans Soley, amb l'ordre de detenció de la senyora. Aquesta es negà a seguir, sense la companyia del seu marit. Després d'una petita discussió, el senyor Soley arribà a casa i acompanyà la seva esposa a l'Ajuntament, on els esperava un jutge militar.

—Prestada nova declaració—segueix contant-nos el senyor Soley—tornàrem a casa, on ens esperaven, amb el neguit que és de suposar, els nostres fillets i familiars. El bo del cas és que ens trobàrem una nova citació, per a les onze d'aquell mateix matí.

La duplicitat de jutges—ens diu el senyor Soley—fou deguda al fet que, mentre la primera denúncia seguia el seu camí, la mateixa denúncia fou feta personalment per la senyora Cinteta Duran de Codina, coneguda per Cinteta "Rompa", al general Barrera, aprofitant una visita d'aquest a Sant Quirze. Li digué que feia dies que havia cursat una denúncia perquè una dona havia trepitjat la bandera, i que aquesta dona encara es passejava tranquillament per Sabadell, amb tot el "descaro".

El capità general cridà el jutge militar al seu despatx i li encarregà l'afer amb molt d'interès. I el matrimoni Soley es passà entre el jutjat de primera instància i el jutge instructor, de les deu del matí fins a les sis de la tarda. Hi foren presents les senyores Cinteta Duran i Josefa Serradell.

S'efectuà un acarament entre la senyora Soley i la Cinteta "Rompa", i aquesta sostingué la denúncia, i adreçant-se al jutge li féu saber que el marit de l'acusada era separatista. Després tingué lloc l'acarament amb la senyora Serradell, afirmant aquesta que havia estat ella la protagonista del rosetó, davant l'estupefacció de l'acusada, qui afirmà que aquella senyora no l'havia vista mai.

AIXO EM VALGUE

—ens diu el senyor Soley—una nova pènyora de quaranta pessetas, degut a què vaig indignar-me amb la declaració d'aquelles dues senyores, una de les quals afirmà, plorant, que l'havia insultada, malgrat del testimoni a favor meu dels senyors Trabal i Bernaldo, procuradors dels tribunals.

També havia estat cridada a declarar la senyora Angelina Sellarès de Rocamora, la qual, juntament amb la Cinteta "Rompa" i la Josefa Serradell, formaven el tercet acusador. Malgrat que cada una explicà el fet d'una manera diversa i ocorregut en diferents llocs, tingué efecte el processament.

LA VERITABLE PROTAGONISTA,

la senyoreta que havia ofert el rosetó, no donava senyals de vida. Després de moltes investigacions, esbrinàrem —ens diu el senyor Soley—que es deia Maria Baigual i que era mecanògrafa de l'Ajuntament.

Anàrem al seu domicili a demanar-li que es presentés a declarar la veritat, tota la veritat. I ella, davant la nostra sorpresa, es negà en absolut a fer-ho, afirmant que no s'havia trobat en cap incident i que no sabia, en absolut, de què li parlaven. Insistírem, sempre amb el mateix resultat, però a l'últim, un dia se'ns presentà a casa una germana de la senyoreta Baigual, la qual, plorant, digué que, realment, la seva germana era la que cercàvem, i que davant el perill que corríem, ella no s'havia pogut aguantar més i que insistíssim. Després de molts treballs, aconseguírem arrencar la confessió, i la senyoreta Baigual acudí al jutge militar, on declarà que la meva esposa havia rebutjat el rosetó, però que no l'havia trepitjat, afegint que això "ho havien fet moltes altres persones".

PASSEM PER ALT

les trifulgues que passà la família Soley, a la recerca de defensor. Fem constar que el capità Ximenes, el qual havia acceptat primerament el càrrec, renuncià més tard, allegant que no li plavia de defensar una causa que sabia positivament que l'havia de perdre.

A l'últim s'encarregà de la defensa—a indicació d'un militar present al jutjat—el capità Brinquis. Aquest sollicità un acarament, i el jutge de Sabadell li exigí de conèixer, prèviament, les preguntes que pensava fer a les tres acusadores. El dia de l'acarament, en fer el defensor una pregunta que no havia anunciat prèviament al jutge, aquest no ho permeté.

UNA SOLUCIO.

Durant el temps que durà el sumari, l'alcalde, senyor Relat, digué al senyor Soley que només veia un camí per a solucionar l'afer, Que s'inscrivís a la Unió Patriòtica. El senyor Soley, naturalment, s'hi negà amb energia, i el dia 13 de novembre de 1925 tingué lloc a la caserna de Roger de Flor el Consell de guerra. El capità Brinquis que, actuant de fiscal d'un Consell de guerra, havia demanat catorze anys a un soldat que havia portat flors al monument d'En Casanova, actuant de defensor en aquesta causa, sabé complir dignament amb el seu comès. No demanà mai perdó, sinó justícia, ni intentà mai fer llàstima per tractar-se d'una mare de família. Malgrat tot, fou condemnada a sis mesos i un dia de presó correccional.

FOU LLAVORS

que decidírem de fugir—ens diu el senyor Soley—. Jo no estava disposat a deixar empresonar la meva dona, i el dia 20 de novembre passàrem a esperar els esdeveniments a l'altra banda del Pireneu.

La mateixa senyora Cinteta Duran de Codina (a) Cintenta "Rompa", tingué cura d'avisar el general Barrera. El defensor, simultàniament, havia presentat una demanda per tal que els beneficis de la condemna condicional fossin aplicats a la processada. Fou informat favorablement, i aleshores—sabent que havia fugit de la justícia—es donà nova ordre de detenció, per tal que fos declarada en rebeldia.

Assabentat el marit—que anava i venia de Perpinyà—féu tornar immediatament la seva esposa, de manera que, en presentar-se a detenir-la, ella tornava a ésser a Sabadell, burlant així els propòsits d'aquell que vollen declarar-la en rebeldia per tal que mai més no pogués tornar. Un altre dia d'angúnia, noves visites a la presó i a l'últim la ratificació de la condemna condicional. Una amnistia—en celebració del vol de Franco—la deixà lliure, al cap d'algun temps.

EPILEG.

La senyora Cinteta Duran de Codina (a) Cinteta "Rompa", fou condecorada pel govern de Primo de Rivera amb una creu.

A Sabadell, quan aquests fets passaren, hom deia que difícilment s'esborrarien del record dels ciutadans de la ciutat del Vallès.

Avui—no han passat pas gaires anys—ningú no se'n recorda. Només el matrimoni Soley—i els seus fillets—hi pensen amb terror i indignació.

L. AYMAMI I BAUDINA

Actualment el centenari de Mistral se celebra també entre nosaltres. Em sembla que ací podran dir-se coses més sinceres. Barcelona està en millors condicions que París per a conèixer l'esperit de Mistral i de Provença. Potser avui el coneixem més que la mateixa Provença, a la qual podríem anomenar la confiada. Si Mistral no és ací un poeta absolutament popular — i ho és molt més que a París — per als nostres homes de lletres és un poeta gairebé tan nostre com el mateix Verdaguer o el mateix Maragall. Molts podrien recitar, fins en provençal, estrofes senceres de l'autor de "Mireio".

Es fàcil, doncs, que les festes que se celebren siguin realment lluïdes. Voldríem que ho fossin fins per la quantitat de públic que hi assistís. De totes maneres, no sé estar-me de dir que sempre en aquestes festes hi ha alguna cosa de trist, alguna cosa que fa un soroll d'ossos. Per això més encara que l'assistència a les festes m'atreviria a recomanar que anéssim a beure en la font pura de Mistral. Un dels seus versos lluminosos val més que cent discursos plegats. Afortunadament, els seus versos no són dels que necessiten exègesi. Ell els escriví per als pagesos del mas, i la seva força poètica és tal, que delecten igualment els rústecs que els entesos.

En català no manquen bones traduccions. Algunes potser estan dissortadament esgotades. Recordem sobretot l'encisera traducció en prosa que Verdaguer féu de "Nerto" i que seguirament deurà ésser publicada en les obres completes del poeta català. Recordem la més recent feta en vers per Guillem Colom i publicada a l'Editorial Catalana; recordem, amb tots els honors, la clara i harmoniosa que de "Mireio" féu la gran poetessa mallorquina Maria Antònia Salvà; i la de "Les illes d'or", de la mateixa poetessa; i la dels fragments de les "Memòries" que Garcés donà a la Barcino.

¿Quan en tindrem, però, la col·lecció completa i unificada, tantes vegades promesa i encara no enllestida? Aquest serà el millor homenatge que Catalunya pot i deu fer a Mistral. L'homenatge que farà que, quan la glòria francesa de Mistral sigui arreconada a la història dels "patois" francesos, pugui ésser encara una glòria vivent i popular entre nosaltres.

DOMENEC GUANSE

Desinfecció de pobles

Una vegada, quan la vaga del personal de la pública neteja, si no recordo malament, vaig fer en termes càlids i gràfics, en termes molt expressius, l'apologia de l'escombriaire.

"Aquest benemèrit ciutadà—escrivia jo aleshores—deixa un rastre de llum per on passa, és un artista i un heroi; sembla que hagi fet vot de penitència.

Lluita ardidament contra la fetor, contra la brutícia; això és, contra l'epidèmia, contra la fosquedat, contra la mort.

A la boca de la seva mànega hi haviem d'enganxar tres estrelles.

I coronar-los de llorer hauríem de fer també a aquests treballadors i a altres com ells, perquè el que ens renta i raspalla i poleix és potser el que més autènticament crea bellesa, claredat, llum, salut, alegria i torna el gris de la terra blau del cel."

Des que amb tant d'entusiasme em manifestava a favor d'una classe menyspreada, al meu entendre, injustament, la meva admiració pel sabó i la dutxa i els espolsadors, el meu culte a santa Higiene no ha minvat pas.

Al contrari, s'eixampla i creix de manera extraordinària cada dia.

Efectivament, avui per mi l'escombraria ja no és un programa domèstic i municipal solament; és un programa polític i social, cívic.

El nostre problema individual i collectiu —el d'Espanya, el de Catalunya—, creieu-me, és un problema d'aigua.

De pa i de llibertat, primer, ja ho sé. Però també d'aigua, d'aire, de sol. D'esport i tot, si voleu. ¡La feina que ací es podria fer amb una mangueta!

Ens han tancat en una presó que s'ha d'obrir; ens asfixiem dintre d'una cambra d'atmosfera enrarida, que hem de ventilar.

Vivim en un país, on la gent no té condícia, on la gent fa encara dissabte, això és, no va al barbar, no es canvia de camisa i no frega el pis més que un cop a la setmana.

A Barcelona hem fet una Exposició per a badocs i pagesos, quan el que calia, amb el gavadal de milions que l'ensarronada ha costat, era desinfectar, desinfectar; era estendre la xarxa de clavegueres, sanejar la xocolata que trepitgem, que bevem i en què ens banyem, treure dels carrers el fang i la pols, posar una regadora a mans de la legió de funcionaris, edils i facultatius que mantenim i que no serveixen per a portar una ploma. Desinfectar és civilitzar, és fer revolució.

Aquesta revolució petita no és incompatible amb la gran, amb l'econòmica, amb la jurídica.

L'una suposa l'altra o és el seu complement necessari o l'antecedent lògic. Quasi diríem que són ambdues la mateixa cosa.

Perquè la intolerància ja va predicar Canalejas que és una crosta. I d'aquest viatge el nostre poble feia temps que en tornava.

I l'analfabetisme, des d'En Costa i molt abans, tots sabem que és una ronya igualment.

I les plagues del camp —escriu Felip Trigo a "Tarrapellejos", una bona novella— són com la misèria al cap dels menuts, que es treu rascant, passant-los pels cabells la pinta espessa.

I el parasitisme caciquista i burgès no són més que plagues del camp; plagues del camp i de la ciutat, amb les quals només es pot acabar amb una profilaxi rigorosa.

ANGEL SAMBLANCAT

Els èxits del senyor Maluquer

"Las Noticias" diu:

"Habiendo sido comentado en todos los periódicos parisinos el real decreto que autorizaba de nuevo el izar la bandera catalana en los edificios públicos de Cataluña, el público de París, deseoso de conocer la bandera de las cuatro barras — "bannière aux stries rouges sur fond jaune", como se la describe a sus lectores "La Liberté" —, desfila en gran número por los Invàlidos, donde, en el segundo piso, entre estandartes gloriosos de la guerra grande, hay el de los voluntarios catalanes que pelearon por Francia en las filas de la Legión Extranjera.

El guardián de la sala donde se encuentra la bandera catalana le ha dicho a un periodista parisién que raras veces habían desfilado por allí tantos visitantes."

Potser seria qüestió de trametre'ls un telegrama, ¿no, senyor Maluquer?

Protestem de la passivitat amb què l'Ateneu Barcelonès contempla la desfilada dels esdeveniments

Monsenyor Lisbona, encarregat de la Casa de la Premsa de l'Exposició, en un recent discurs volgué demostrar la internacionalitat de l'idioma castellà.

—"El castellano —digué— es un idioma internacional. Nos lo prueba el hecho de que "Don Quijote", nuestra obra inmortal, ha sido traducida a casi todas las lenguas del mundo..."

Home, vol dir?

reflector

Entre les entitats que han aprofitat el Decret que autoritza l'ús de la bandera catalana, cal comptar-hi el Banc de Catalunya.

Ho trobem molt bé. Però encara ens agradaria més que la gerència de l'esmentat Banc ens expliqués per quins set sous el seu anunci que es publica al Butlletí del "Centre de Lectura", de Reus, redactat tot ell en català, és redactat en castellà.

Oi que sembla estrany?

El senyor Maluquer i Viladot ha fet pintar el retrat del rei Amadeu de Savoia al Saló de Sant Jordi de la Diputació, entre les reials persones que han visitat el monestir de Montserrat.

La notícia ha causat una decepció general. Ara que tothom es pensava que les magnífiques (?) pintures del Conde del Montseny anirien al carrer!

Són molts els que han estranyat que el darrer ban del governador hagi estat enganxat per les cantonades de dos en dos exemplars.

Un amic ens ho ha aclarit.

—Es que com que ningú no els llegeix—ens ha dit—, així la gent es pensa que al Pla de Palau també han acceptat el bilingüisme.

La setmana andalusa ha estat un èxit a Barcelona. Barcelona és un dels pobles més ben preparats perquè les coses d'Andalusia trobin un ambient propici; pensem que avui existeix més tipisme cañí ací que enlloc del món. Des de temps immemorials la nostra ciutat té una fama ben guanyada en aquest aspecte i les troballes d'Alfred de Musset, que tant han esverat els nostres pairalistes i fet riure els nostres intellectuals, estem segurs que responen a una realitat.

En canvi a Sevilla comencen les vagues generals, gènere ben català. Potser és conseqüència del pacte Alba-Cambó. Si, segons es diu, l'Alba s'encarrega d'arranjar la qüestió catalana, mentre l'altre, Cambó, arranjaria la qüestió religiosa, no fóra gens estrany que mentre nosaltres naturalitzem les castanyoles, ells naturalitzessin les castanyes.

Els supervivents de la U. P. han sortit de fogó perquè hom no compta amb ells per a redactar l'Estatut d'Autonomia.

Però, homes de Déu, si sou unitaris convençuts i, per tant, oposats a tot allò que vulgui dir autonomia, perquè voleu entrar en la discussió?

Per a cridar contra el projecte ja esteu bé a fora, al carrer... i encara gràcies que us deixin estar.

Tenim una pena molt forta i no ens sabem estar de manifestar-la. Els felibres que aquests dies han recorregut la nostra ciutat i han admirat les principals belleses de casa nostra, han sofert un oblid imperdonable i la consciència els remordirà tota la vida.

Pobres felibres!

Han estat a Barcelona i no han vist el més important.

No han visitat els tallers de "El Dia Gràfico" i "La Noche".

No tindran més remei que fer un viatge exprés.

En el banquet del Ritz, que clogué les festes del Centenari de Mistral, l'Estelrich va dir en el seu discurs:

—Les banderes totes són amables mentre no siguin imposades.

Estem veient que no trigaran a cridar-lo al carrer del Governador, allà mateix on va haver d'anar a donar explicacions el senyor Vallès i Pujals el dia que va posar-se la gorra frigia a Sabadell.

Ens consta que uns quants regidors, davant de les manifestacions d'entusiasme que el públic d'Horta dedica a l'arribada de cada autòmnibus, s'han mobilitzat per tal de censurar la popularitat en l'esmentada barriada.

Males llengües asseguren que el dia de l'adjudicació definitiva del servei hi haurà soroll.

Un diari madrileny, i no de dreta precisament, fent-se ressò del que han dit diversos polítics, s'ha planyut que no s'hagin manifestat encara corrents importants i ben definits respecte l'orientació política que cal imprimir al país en les presents crítiques circumstàncies.

El collega imagina, pel que es veu, que vivim en plena normalitat i que tothom és lliure de manifestar-se en el sentit que vol. Li passa com a Primo de Rivera, que interpretava el silenci que ell mateix imposava pels procediments més expeditius, com una incondicional adhesió a la seva política.

De totes maneres, a l'esmentat diari li succeeix el mateix que a molts polítics: baden com uns desesperats. No s'adonen uns i altres que malgrat de la censura i les restriccions imperants, el país ha demostrat tenir idees ben concretes respecte d'allò que és necessari per a sanejar l'ambient. Si no fos així, ¿de què serviria mantenir el règim d'excepció que el general Berenguer ha adoptat com a norma insubstituïble de govern?

Per notícies que ens mereixen confiança sabem que a la Presó de Barcelona torna a posar-se de moda un odiós règim de càstig, absurdament sever.

Amb motiu d'unes queixes sobre el menjar i la roba que es facilita als presos —queixes expressades al bisbe de la diòcesi en una visita recent i en contestació a les seves preguntes— sabem que diversos presos han estat confinats a celles de càstig. I hom assegura, encara, que algun d'ells fou objecte, de més a més, dels delicats tractes en els quals han esdevingut especialistes alguns dels funcionaris de la Model.

Hem d'expressar la nostra protesta més enèrgica per aquests fets, denunciats ja per nosaltres en altres ocasions. I hem de demanar al bisbe de Barcelona, pretext indirecte i involuntari dels càstigs imposats, que intervingui a favor dels presos que, fet i fet, no cometeren altre pecat que el de dir les coses pel seu nom.

Aquesta Presó Model de Barcelona ha fet parlar ja moltes vegades d'ella. Potser que, per caritat i per civilisme, caldria indagar, severament, què passa allà dintre i qui n'és el responsable. Perquè hi ha coses intolerables en una ciutat que es diu civilitzada.

Les ensenyances de la Dictadura són aprofitades com es mereixen. Heus ací un collegi que segueix les profitoses (i tant!) ensenyances del difunt Primo de Rivera:

"Colegio de San Miguel

El alumno D. ....., con el beneplácito de sus papàs, se suscribe con la cantidad de ..... pesetas para contribuir al regalo con que se proyecta obsequiar al Rvdo. P. Pedro Castellví, Prefecto del Colegio, el día de su fiesta onomàstica (29 de junio). (Firma del papà o encargado.)

Barcelona, junio de 1928.

Nota. No es necesaria la entrega de la cantidad suscrita. El Administrador la cargarà en cuenta en la nota de "Gastos" del alumno."

República? Monarquia? Catalunya! I, per tant, República

Perles • Brillants • Joies
Plateria martellada
Joan Valentí
16, Passeig de Gràcia, 16

la rambla de catalunya
(esport i ciutadania)

XOCOLATES
Jaume Boix
Tasteu les noves creacions:
Preu: Pessetes 1'10 el paquet
Núm. 9 - Fondant, marca cavall-indi
Ametlla, per a menjar cru
Preu: 0'80 ptes. paquet

El camí de l'Estatut de Catalunya

Era natural que, passat el període de la dictadura del general Primo de Rivera, tornés a plantejar-se oficialment la qüestió de Catalunya. Les lleus clarianes de llibertat pública que el Govern Berenguer ha permès, havien de donar una nova avinentesa a la manifestació de les aspiracions col·lectives de Catalunya, les quals, per sota de la diferenciació de partits i matisos, presenten punts de coincidència gairebé unànimes.

Aquests punts de coincidència, posats de relleu repetidament, portaren a la Solidaritat Catalana, a la Mancomunitat de Catalunya i al projecte d'Estatut de l'Autonomia, de l'any 1919. I la coincidència essencial es manifesta avui novament, a través de les modificacions que en el curs dels darrers anys ha experimentat la política catalana.

Caigut del poder, ara fa cinc mesos, el dictador, estava a la consciència de tothom que Catalunya no trigaria a formular, una vegada més, les seves reivindicacions de govern propi en els afers interiors. Interessant-nos als catalans, tant com els altres ciutadans de l'Estat, la restauració de les llibertats i els drets públics, no hi ha hagut ni hi ha aci impaciències ni presses per a aconseguir el reconeixement de les demandes de Catalunya. I són molts són cada dia més — els catalans que consideren com a coses consubstancials l'ideal de l'autonomia i l'ideal plenament democràtic i republicà.

Ha estat el president de R. O. de la Diputació de Barcelona, senyor Maluquer i Viladot, regionalista monàrquic i dinàstic, qui ha pres la iniciativa del present esforç legal encaminat a dotar Catalunya d'un organisme que consagri la seva unitat i sigui l'instrument d'una autonomia més o menys ampla. Degut a les simpaties que ha aconseguit el senyor Maluquer en l'exercici del seu càrrec (fins per part d'aquells que no coincideixen amb ell en determinats aspectes de la seva posició política) li ha estat generalment reconeguda la necessària autoritat moral per a prendre una iniciativa que afecta globalment tot el poble català.

* * *

La reunió tinguda la setmana passada pels delegats de les quatre Diputacions en el Palau de la Generalitat de Catalunya, representa el punt de partença en el nou camí emprès conjuntament pels catalans.

I cal dir que aquest punt de partença augmenta en una forta proporció les probabilitats d'arribar a un bon resultat, almenys en allò que depèn del nostre poble.

Els setze delegats reunits hagueren de resoldre, de bon principi, una qüestió de considerable importància. ¿El projecte d'Estatut ha d'ésser elaborat pels ponents designats per les Diputacions, o bé han d'adjuntar-se a la Ponència representants directes dels partits polítics i dels sectors socials?

Esport és ciutadania

No creiem revelar cap secret si diem que el senyor Maluquer i els regionalistes es decantaven a posar l'elaboració del projecte d'Estatut exclusivament en mans dels ponents designats per les Diputacions, tot admetent que s'obrís sobre el projecte una informació pública en la qual tothom pogués prendre part. Al contrari, els partits d'Acció Catalana i Acció Republicana coincidiren a creure imprescindible l'ampliació de la Ponència amb els representants directes dels partits polítics. Hom allegava que tots els sectors catalans es troben ja representats dins la delegació de les Diputacions, però aquesta allegació no és prou exacta. Dos dels delegats pertanyen a Acció Catalana: En Carles Jordà i En Pauli Gelí; un altre company a Acció Republicana, En Manuel Potau, i podem afegir que N'Albert Bastardes està espiritualment identificat amb l'ideari del nostre partit. Però altres partits i sectors catalans no estan representats dins la delegació quàdruple.

D'altra banda, hi ha un motiu més poderós encara per a ampliar la Ponència: i és que les Diputacions actuals, per llur caràcter governatiu i automàtic, estan mancades de mandat popular i no poden ésser tingudes com una representació autèntica de l'opinió pública. Aquest argument fou exposat i descabdellat amb encert pel senyor Bastardes en la reunió del dia 26 de juny. D'altres delegats sostingueren el mateix parer. La Diputació de Girona i molts diputats de la de Lleida havien demanat també que la Ponència fos ampliada amb els representants directes de les forces d'opinió. I ha prevalgut aquest criteri, que des de bon principi canalitza en un partit democràtic el moviment iniciat.

* * *

Heu-vos ací el bon camí, el camí de la democràcia. El que convé, per a anar endavant, és que sigui seguit sense vacil·lacions en la fixació del contingut del projecte i en el procediment per a fer-lo triomfar.

El futur Estatut de Catalunya — que constituiria un pas important cap a la solució de la qüestió catalana — ha d'ésser un Estatut democràtic elaborat i implantat democràticament.

A. ROVIRA I VIRGILI

Si les eleccions de "Mirador" haguéssin estat a les urnes

¿Quina seria la primera qüestió que se us plantejaria i la primera que portaríeu al Parlament?

Que els nostres amics de "Mirador" ens perdonin si, tan desaradament, aprofitem, per la nostra enquesta-llampec d'avui, el pretext que els ens ofereixen amb el seu interessant concurs electoral.

Però ens seduexen el tema i l'actualitat i no hem sabut deixar passar una ocasió com aquesta per preguntar als "diputats" de Catalunya, en aquest moment delicadíssim de la vida política, quina és la seva posició i el seu pensament i quina seria la seva actitud si el poble català els hagués elegit, de veritat per a representar-lo al Parlament.

Francesc Macià

No ens és possible, per manca material de temps, fer la nostra pregunta a Francesc Macià. Tanmateix,

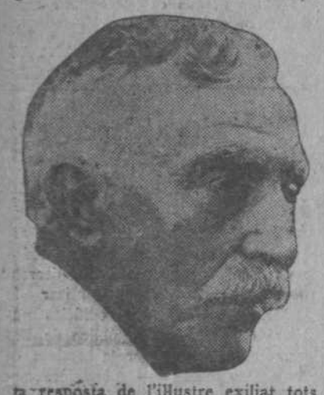

la resposta de l'il·lustre exiliat tots els lectors de LA RAMBLA DE CATALUNYA la coneixen. Altrament, és probable, gairebé segur, que la censura no ens la deixés tampoc publicar.

Jaume Aiguader i Miró

«Contesto amb tota la bona fe que sóc capaç — i tinc la confiança que és molta —, a l'enquesta que obre LA RAMBLA DE CATALUNYA com conseqüència de la del "Mirador".

Primer de tot, faig constar que sota l'actual règim de l'Estat espanyol, no assistiria jo al seu Parlament. El ritual i juraments d'iniciació i la dependència estatutària i obligatòria de l'Assemblea repugnen al meu esperit i al record dels greuges rebuts en aquests anys. Hi ha una qüestió prèvia sense solucionar, a la qual tota intervenció, encara que sigui oposicionista, és una col·laboració. Només són acceptables unes Corts Constituents que per endavant no obliguin a cap jurament ni prometença a les institucions que han mancat a les seves i posin a debat la seva continuació.

Tampoc no aniria a discutir la llibertat de Catalunya, perquè la crec indiscutible, per voluntat expressa del poble català. Només debatria la coordinació i estructuració d'aquesta llibertat, reconeguda de bell antuvi, per a garantir la convivència.

Arranjats aquests dos punts inajornables i actuant com a fidel disciplinat a la nova Espanya, a part d'aquells problemes de llibertat i tolerància ciutadana, enfocaria la meva activitat a la resolució del problema agrari espanyol per alliberar el pagès de l'organització medieval que encara li pesa i el fa un esclau de la gleva. Sense solucionar aquest problema, Espanya no viurà una vida civil atemperada a l'època, ni podrà tenir una cultura ni entrar en un concert de pobles civilitzats. La

persistència de l'estructura econòmica anterior a la Revolució francesa, sense la desamortització dels béns dels grans propietaris que, encara, en general, s'escauen ésser els antics nobles, tot intent de renovació espanyola serà tasca en va, i per més que la llibertat fos escrita amb la màxima amplitud en totes les constitucions i fos gravada en tots els edificis públics i pregonada en totes les cantonades, no tindria cap realitat.

Això ho escric ben despert i no somiant mai que esdevinguin realitat els resultats de l'enquesta del "Mirador".

Jaume Bofill i Mates

—Simplement: Revisió democràtica de la Constitució, on es trobi plenament resolt el problema de Catalunya. I, per tant, garantit el dret

del poble català d'obtenir successives revisions d'aquesta part de la Constitució.

El 6 de juliol, a l'Estadi, el darrer gran partit de l'any, a profit de l'Asil de Sant Joan de Déu, de la família Jimeno i de la futura Mútua de Jugadors

A. Rovira i Virgili

—Crec que l'actuació dels representants que pugui tenir Acció Republicana de Catalunya al futur Par-

lament espanyol no ha d'ésser de caràcter individual, sinó que cada un dels nostres diputats ha de subordinar-se a l'actuació del conjunt del grup i a la més ampla actuació de coincidència amb els altres grups parlamentaris catalans, sobretot aquells que tenen, respecte a nosaltres, una major afinitat de principis nacionals i humans.

Jo no prendria, doncs, en el Parlament, cap iniciativa particular, personal, isolada. Però dins el grup de diputats al qual jo pertanyés, demanaria que la primera intervenció parlamentària del grup fos a favor dels qui, en aquell moment, patissin procés, presó o exili per un motiu idealista o fossin víctimes d'errors judicials.

Després, tan aviat com fos possible, caldria plantejar, integralment i amb absoluta claredat, les dues grans qüestions essencials per a nosaltres: la de les llibertats democràtiques i socials i la de Catalunya. Qualsevol debat polític podria ésser aprofitat per a aquest objecte, que per a nosaltres, catalanistes republicans d'esquerra, és un sol objectiu i un sol ideal.

Lluís Nicolau d'Olwer

—Quan s'obrin les Corts, per tard que sigui, penso que hi haurà avinentesa — encara! — d'interpellar el govern per què ha negat l'indult o l'amnistia a Macià i els seus companys i als presos per delictes socials.

Tanmateix, ni aquesta interpel·lació ni cap altra salvaria de res. Si hi hagués una majoria liberal, el que caldria no fóra interpellar, sinó legislar. I si la majoria és, com cal témer, la de l'encasellat que dictatorialment ens cuinen, llavors les interpellacions no seran altra cosa que l'exercici del dret d'espeternegar — sota la garantia de la immunitat parlamentària. Bell sistema de perdre el temps i de quedar bé amb el vi al porró — com diem a Catalunya.

República? Monarquia? Catalunya! I, per tant, República

Raimon d'Abadal

La contestació de l'insigne advocat, president de la Lliga Regionalista, ha estat simple i concreta:

—¿Quina fóra la qüestió essencialíssima per mi, pregunteu? Una

sola: la qüestió de Catalunya. Més concretament: la constitució de l'organisme representatiu de la unitat de Catalunya... ¿Com, quan, de quina manera, en quines condicions? Això m'és igual. Quan vaig anar al Parlament, el problema català era el que m'hi portava; si torno al Parlament, el problema català és el que m'hi portarà. Tot queda per mi a segon, molt a segon terme, davant d'aquest fet essencial...

L'Ateneu de Barcelona no pot desentendre's dels deures que imposa aquesta hora de profundes i greus vibracions polítiques. ¿Per què, doncs, no actua? No serà per falta de precedents. A Madrid donen un alt exemple de civilitat

Francesc Cambó

No ens és possible, per manca material de temps, fer al nostra pregunta a Francesc Cambó.

Tanmateix, la resposta de l'il·lustre polític tots els lectors de LA RAMBLA DE CATALUNYA

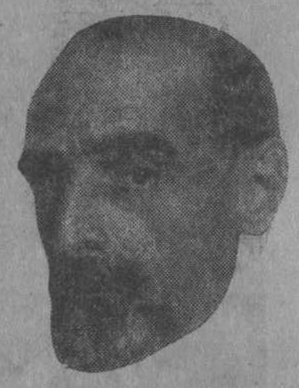

la coneixen. I aquesta sí — pensem — que la censura ens la deixaria publicar.

"En els famosos sis anys llargs hem après d'estimar fermament una senyera no exhibida, senyera que cadascun de nosaltres ha sabut servar acuradament en un lloc d'on no podrà ésser arrencada mai, car la seva permanència allí no depèn ni de la voluntat de ningú ni de les circumstàncies que ens voltin."

JOSEP SUNYOL I GARRIGA
(De LA RAMBLA DE CATALUNYA).

Amnistia per als perseguits!

Contestant la "Nota"

L'editorial, "Nota", de "La Publicitat" del dia 22 de l'actual, sense signatura i amb tots els caràcters d'inspiració directa del Consell del partit d'"Acció Catalana", ens obliga a parlar i a precisar actituds.

Hem de fer avinent per endavant que aquest article, si bé no pot tenir un caràcter oficial per la dispersió forçosa, i gloriosa, en què es troben molts dels nostres amics, ha estat consultat, però, amb els que resideixen a Catalunya, en la impossibilitat de fer-ho amb els que encara viuen a Bèlgica, França i Amèrica, i si no és criteri del partit respon a un estat d'opinió d'aquest.

Cal fer constar la nostra estranyesa que la força patriòtica que, en una entesa per tothom ben comprensiva, s'ha donat el nom d'"Amics de Macià", al cap de quatre mesos d'haver caigut la dictadura d'En Primo de Rivera i uns pocs mesos després del reviscolament de les activitats d'"Acció Catalana" i de les de la neòfita "Acció Republicana", resulti que té un ideari i una actuació desconeguda pels dirigents d'aquests partits. Cinc mesos enrera, com sis anys enrera, era l'única força política activa i qualsevol ciutadà en sabia donar la raó, i, sobretot, sabien els seus principis i el seu procedir els qui convivien amb els exiliats, amb els presos i amb els presidaris. No sense amargor constatem aquest desmemoriament dels homes que amb tant de fervor i entusiasme s'han llançat de nou a la vida pública després d'un llarg silenci i inactivitat.

De totes maneres, segons el to de l'editorial, ben atemperada a l'estat de coses present, i com a deducció literal del seu sentit, sembla que els seus inspiradors valoren els partits per sumes electorals, i en aquest aspecte sí que potser els "Amics de Macià" som inèdits. El gloriós partit que ha estat una esperança popular durant la dictadura no ha pensat encara en eleccions. Es més, creu que no ha de pensar-s'hi per ara i tant, per quant les eleccions que cal esperançar no pretendran resoldre els problemes previs de l'Estat espanyol, aguditzats i posats en evidència en aquests set anys darrers. Creiem que les eleccions en les condicions actuals i amb els mitjans coercitius que s'ha reservat el govern de la Monarquia no donen al futur Parlament seguretats ni solvència per a resoldre'ls. Encara persisteixen les causes i les condicions que aconsellaven encarregar a l'acció popular la seva solució ràpida i eficaç.

Respecte el plet català hem pensat sempre, i continuem pensant, que és un afer únicament i exclusivament del poble i que sense aquesta cooperació i intervenció activa tota solució serà artificial i fallarà. Per a aconseguir aquesta cooperació popular cal que els homes que volen alliberar Catalunya es posin en contacte constant amb totes les necessitats i amb tots els idearis de la nostra gent i que existeixi una contínua transfusió d'idees i una fidelitat mútua.

Aquesta fidelitat al sentiment popular ens obliga a una claredat i a una honestedat en la nostra actuació. Potser pels sectors de població amb els quals hem estat en contacte, potser perquè prop nostre han conviscut esperits més intransigents i més puritans, avui nosaltres no podem cooperar en cap obra governativa del règim actual, ni tan solament amb l'excusa de refer el que desféu la dictadura. Nosaltres no podem acceptar cap delegació que no vingui directament del poble ni anar als llocs on els drets del poble es vegin intervinguts i condicionats; l'acceptació i cooperació en les corporacions oficials sota un règim d'extra-legalitat encara, ens ha semblat una col·laboració que per més bona voluntat que tinguin els homes a no fer-la efectiva, els fets la van afirmant cada vegada més.

Malgrat que aquesta manera de pensar la tinguéssim des del primer moment no hem volgut exposar-la perquè una prèvia manifestació no fos interpretada com una tasca obstruccionista o almogàver, com ara s'ha posat de moda anomenar, esperançats que el fracàs portaria ben aviat el penediment als qui han obrat amb distinta conducta. Nosaltres esperàvem aquell moment de gràcia que evidencia les errades — i no desesperem, encara, que arribi aquesta conversió — quan en palesar la fallida dels camins de cooperació no dubtàvem que totseguit seria presa l'actitud escaient. (Potser trobem que són massa exigents per a convèncer-se.)

Aquest marge de confiança perquè vingués la desconfiança ha fet que calléssim tot aquest temps i ha resultat — i potser ens ho mereixem per un excés de bona fe — que avui desconeixen el nostre ideari els qui tenen l'obligació de saber-lo per la seva categoria de líders, i amb un to si és no és desconsiderat, ens consideren un element negligible.

Els "Amics de Macià" estem en la mateixa posició de sempre. Respecte al problema català ens trobem en la mateixa situació que durant el temps de la dictadura. Dins d'una màxima intransigència en el que es refereix a la nostra llibertat, estem disposats a collaborar amb totes les forces espanyoles que en una mútua ajuda i lleialtat vulguin resoldre els problemes ciutadans empre demorats per l'acció directa dels obstacles tradicionals. Però, sobretot, aquesta collaboració ha estat, i esperem que continuï, constant i assídua amb els elements catalans que portin plets de llibertat i de justícia, i àdhuc avui ens preparem perquè aquests problemes de llibertat i de justícia, en el que respecta a l'organització social, siguin una de les principals directives del nostre partit. Aquesta convicció de collaborar amb el poble català per a una màxima renovació, única capaç de solucionar amb dignitat el nostre problema ètnic, ha fet que en cap moment ens amoïnéssim ni sentíssim gelosia per aquestes entitats d'Unió d'Esquerres Catalanes, que si prenen una embranzida és perquè responen a un estat mental i sentimental del poble.

Aquesta manera de pensar, que avui fem pública, no era un secret per a ningú que conegués els homes que conflueixen en el nostre ideari i molt menys podíem esperar que ho fos per als que volen intervenir ara la cosa pública d'una manera activa i des d'una posició elevada per la seva preparació cultural. Amb tota sinceritat confessem que l'expressió d'aquest desconeixement ens ha fet més l'efecte d'entremaliadura que d'ignorància.

Ara, en el que es refereix als propòsits electorals, diem amb tota sinceritat no hi hem pensat encara, que no tenim cap criteri format i que l'ambient dels nostres medis és refractari per ara i tant a preparar-nos-hi. Es més, m'encarreguen els meus amics que pregunti a tots els partits populars catalans si ja creuen que ha arribat l'hora de preocupar-nos-en

J. AIGUADER I MIRÓ